

A photograph of a two-story wooden house with a dark roof and several windows. A large tree with green leaves is in the foreground, partially obscuring the house. A decorative graphic overlay consists of a white circle with a double border, containing the text 'Inny wymiar Twojego domu' in a green, cursive font. The background is filled with a network of white lines and circles, resembling a digital or social network, overlaid on the tree's foliage.

*Inny wymiar
Twojego domu*

Zeszyt edukacyjny dla dzieci w wieku od 8 do 12 lat

Witaj w niezwykłym domu!

Czy zastawiałeś się kiedyś nad tym, czym jest dom? Dla jednych dom to budynek, w którym można mieszkać, dla innych to miejsce, do którego zawsze chętnie się wraca. Chciałabym, by Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego było dla Ciebie domem i miejscem do którego chętnie wracasz. Otwieram przed Tobą drzwi do wnętrza tego niezwykłego domu i krainy.

Zapraszam!

Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego mieści się w zabytkowej willi przy ul. Świętojańskiej 17 w Białymstoku. Budynek pochodzi z końca XIX wieku i swój rezydencjonalny charakter zawdzięcza generałowi Mikołajowi Fiodorowiczowi baronowi von Driesen. Od ulicy Świętojańskiej oddziela go metalowy płot z furtką. W głębi podwórza znajduje się dawna wozownia i stajnia generała, a obecnie mieści się tu Biblioteka Muzeum Podlaskiego. Po wyjeździe generała budynek często zmieniał swoich właścicieli, po II Wojnie Światowej został przekształcony w przychodnię lekarskie. Część budynku wynajmowali lokatorzy.

W 1984 roku chylącą się ku ruinie nieruchomość kupiła Krajowa Agencja Wydawnicza. W 1990 roku całość dawnej generalskiej rezydencji przejęło Muzeum Podlaskie w Białymstoku. Po zakończeniu prac remontowych i konserwatorskich w 1993 roku otworzyło tu swój Oddział – Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego.

Czy wiesz, że...

***osoba, która przywraca blask dawnym przedmiotom
i budynkom to konserwator zabytków.***

1. Zdjęcia poniżej przedstawiają willę barona przed i po pracach konserwatorskich. Przyjrzyj się im uważnie. W wykropkowane miejsca wpisz jakie widzisz podobieństwa i różnice.

WILLA
PRZED KONSERWACJĄ

WILLA PO KONSERWACJI

PODOBIENSTWA:

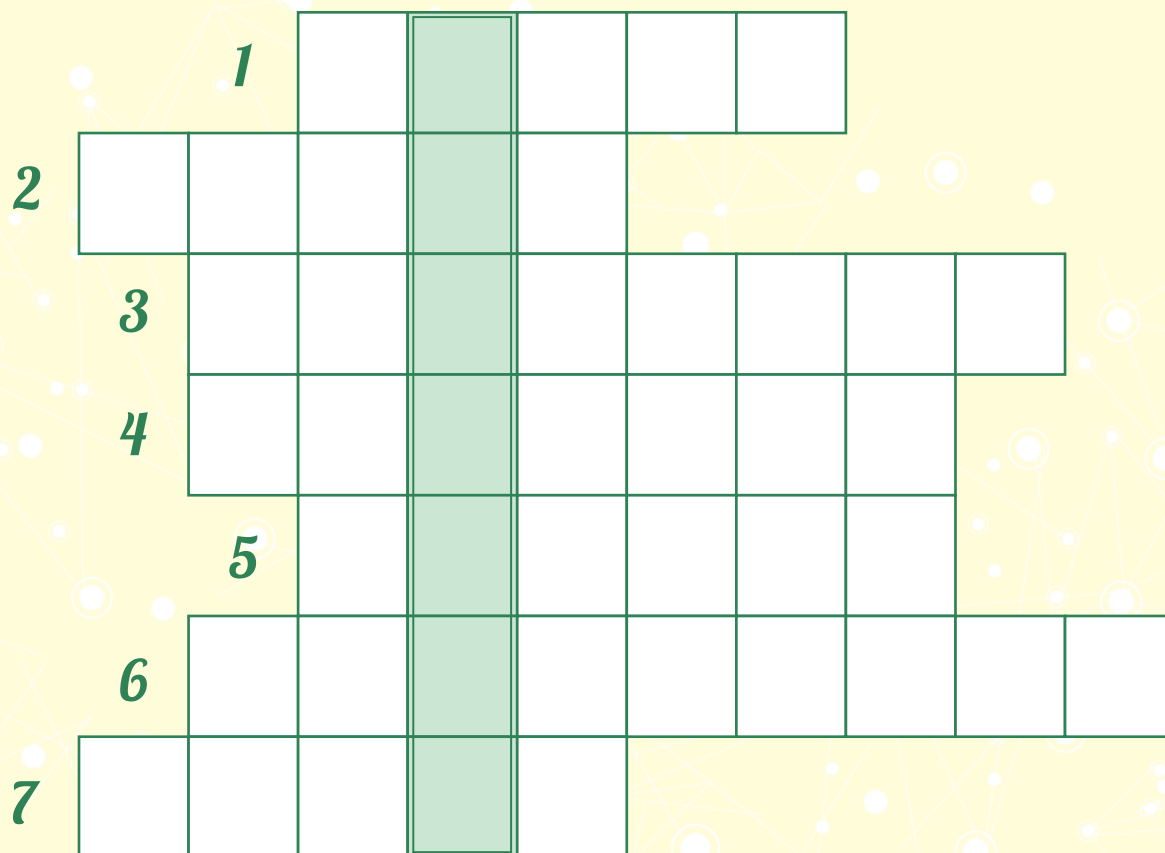
.....

RÓŻNICE:

.....

2. Wyobraź sobie, że jesteś konserwatorem zabytków. Z rozsypanych elementów ułóż całość – herb pierwszego właściciela willi, generała Mikołaja Fiodorowicza von Driesen. Wykorzystaj naklejki dołączone do zeszytu.

3. Rozwiąż krzyżówkę, a dowiesz się, jak nazywała się rodzina, która przez wiele lat mieszkała w dawnej willi barona.

1. Wiejski dom
2. Dom władcy
3. Dom człowieka pierwotnego
4. Cenny przedmiot lub budynek o dużej wartości historycznej
5. Najniższa kondygnacja nadziemna budynku
6. Osoba projektująca budynki
7. Podziemna część zamku służąca jako więzienie

Rodzinamieszkała w willi (obecnie Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego) do 1935 roku, później budynek należał do rodziny Beckerów, którzy podobnie jak poprzedni właściciele, byli zamożnymi fabrykantami.

Alfons Karny przed swoim rodzinnym domem w Białymstoku

Willa przy ulicy Świętojańskiej 17 to dziś muzeum, w którym można zapoznać się z twórczością Alfonsa Karnego. Choć sam rzeźbiarz nigdy nie mieszkał w tym budynku, to „mieszka” dziś w nim jego sztuka.

Alfons Karny urodził się w Białymstoku 14 listopada 1901 roku. Jako młody chłopak wyjechał do Warszawy, aby studiować w Szkole Sztuk Pięknych na wydziale rzeźby. Z wyróżnieniem ukończył uczelnię i został uznanym rzeźbiarzem.

Alfons Karny na stałe zamieszkał w stolicy, jednak chętnie wracał do swojego rodzinnego miasta, którego był Honorowym Obywatel. Przez całe życie zabiegał o to, aby w Białymstoku powstało muzeum poświęcone jego twórczości. Rzeźbiarz zmarł w Warszawie 14 sierpnia 1989 roku. Dzięki staraniom rodziny w 1993 roku w Białymstoku powstało muzeum prezentujące jego życie i twórczość.

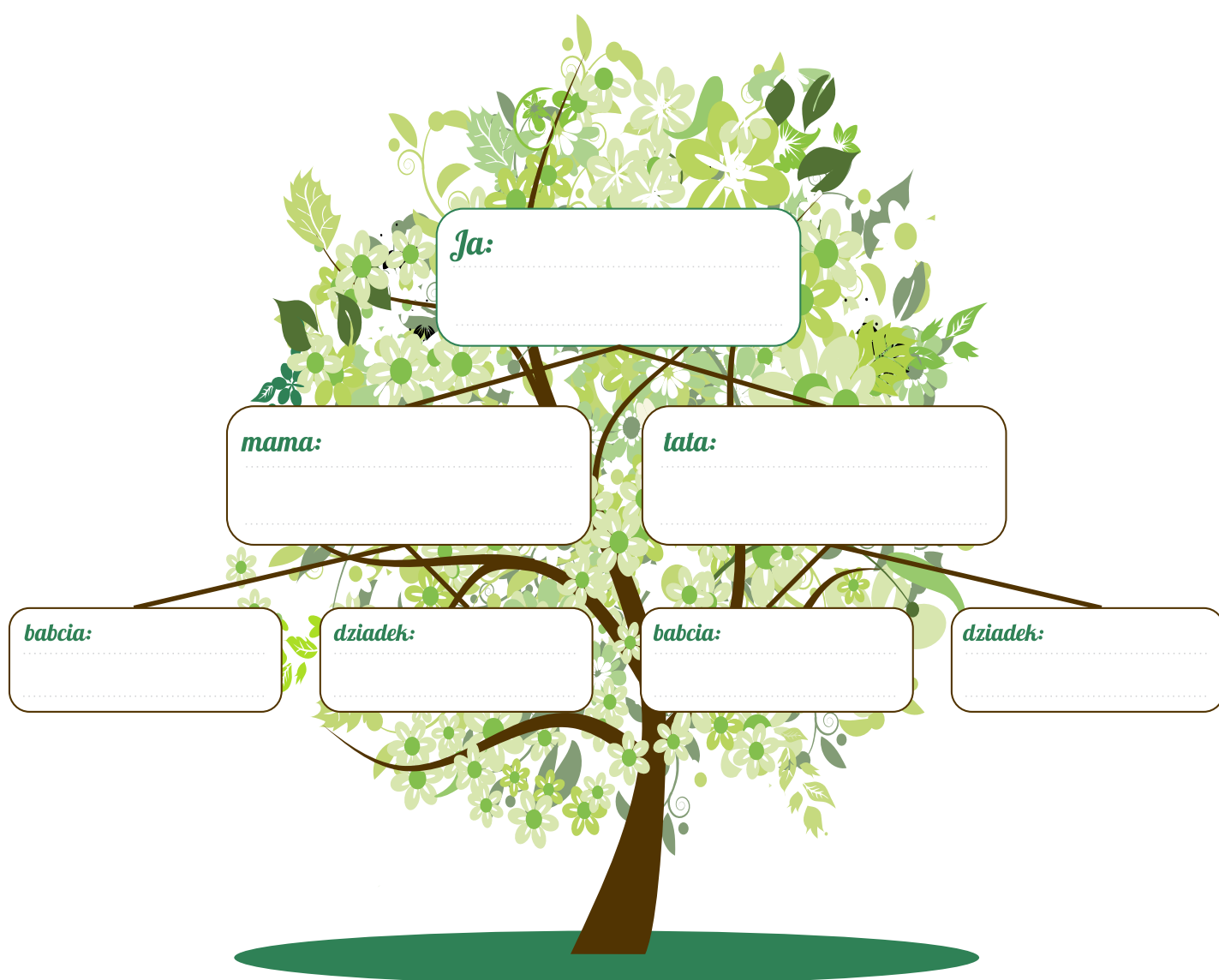
Czy wiesz, że...

Alfons Karny przez pewien czas pracował jako policjant w 11. Komisariacie Policji w Białymstoku.

Czy wiesz, że...

Alfons Karny zastynał jako rzeźbiarz, ale wykonywał również rysunki, grafiki, ilustracje do czasopism. W czasie, gdy mieszkał w Białymstoku, tworzył grafiki drzew genealogicznych zamożnych mieszkańców miasta.

- 4.** Spróbuj, tak jak Alfons Karny, wykonać drzewo genealogiczne. Na rysunku poniżej wpisz imiona, nazwiska oraz daty urodzin członków Twojej rodziny.

Czy wiesz, że...

Drzewo genealogiczne to graficzne przedstawienie historii rodziny.

Alfons Karny stworzył Galerię Rzeźb i upamiętnił zasłużonych w dziejach Polaków. Przyjrzyj się zdjęciu. Czy rozpoznajesz postacie wyrzeźbione przez artystę?

Fragment ekspozycji w Muzeum Rzeźby
Alfonsa Karnego w Białymstoku

- 5.** Wyobraź sobie, że Ty też jesteś artystą i masz za zadanie, podobnie jak Karny, upamiętnić zasłużonych Polaków. Korzystając z dołączonych do zeszytu naklejek zaaranżuj swoją Galerię Wielkich Polaków. Możesz wykorzystać także własne materiały np. wycinki z gazet, kredki, mazaki.

Czy wiesz, że...

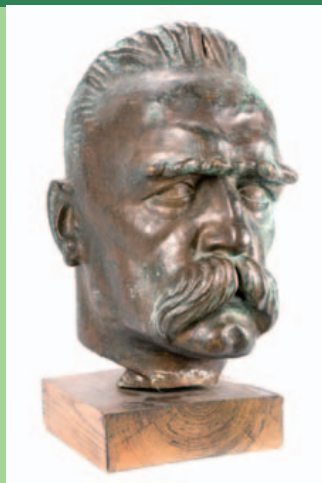
technika artystyczna polegająca na wykorzystaniu różnych materiałów np. gazet, wycinanek, kawałków materiału i przyklejenie ich na papier to kolaż.

Moja Galeria Wielkich Polaków

Szczególne miejsce w twórczości Alfonsa Karnego zajmowały postaci dwóch wybitnych mężów stanu: Józefa Piłsudskiego i Ignacego Jana Paderewskiego, którzy zabiegali o to, aby Polska odzyskała niepodległość po ponad wieku rozbiorów. Dzięki staraniom takich osób możemy dziś żyć w naszym wolnym kraju.

Józef Piłsudski

naczelnik państwa polskiego, Pierwszy Marszałek Polski, premier, twórca Legionów Polskich.

Pełne nazwisko:

Józef Klemens Piłsudski
herbu własnego.

Data urodzenia: 5.12.1867 r.

Data śmierci:

12.05.1935 r. w wieku 67 lat.

Miejsce urodzenia:

Zułowo na Wileńszczyźnie.

Miejsce śmierci:

Warszawa, Polska.

Ignacy Jan Paderewski

słynny polski pianista, kompozytor i polityk.

Pełne nazwisko:

Ignacy Jan Paderewski
herbu Jelita.

Data urodzenia: 18.11.1860 r.

Data śmierci:

29.06.1941 r. w wieku 80 lat.

Miejsce urodzenia:

Kuryłówka na Podolu.

Miejsce śmierci:

Nowy Jork, Stany Zjednoczone.

Czy wiesz, że...

Alfons Karny eksperymentował z różnymi materiałami rzeźbiarskimi. Jedna postać przedstawiana była przez artystę w różny sposób.

Ignacy Jan Paderewski był pilnym uczniem.

W szkole muzycznej potrafił ćwiczyć nawet po 12 godzin dziennie.

Józef Piłsudski miał ogromne poczucie humoru, potrafił śmiać się nawet z siebie samego. Bardzo lubił karykatury na swój temat.

6. Rozwiąż rebus, a dowiesz się w jakim mieście znajduje się ufundowany przez Ignacego Jana Paderewskiego Pomnik Grunwaldzki, przedstawiający króla Władysława II Jagiełłę na koniu.

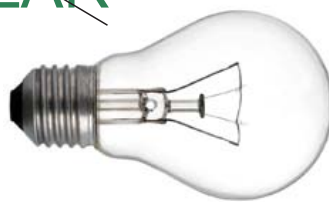

~~OMKA~~

~~M~~

~~ŻAR~~

~~KA~~

Rozwiązanie:

7. Rozwiąż rebus, a poznasz imię ulubionego konia Józefa Piłsudskiego.

~~SA~~

Rozwiązanie:

Czy wiesz, że...

Podczas trasy koncertowej Ignacego Jana Paderewskiego w Anglii, królowa Elżbieta była zachwycona grą mistrza.

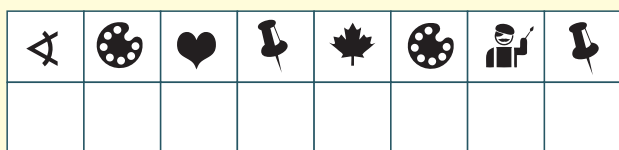
Bliskim przyjacielem Ignacego Jana Paderewskiego był znany polski noblista, pisarz, Henryk Sienkiewicz.

Ulubioną rozrywką Józefa Piłsudskiego było stawianie pasjansów, zwłaszcza tzw. piramidy, która przed wojną była nazywana pasjansem Piłsudskiego.

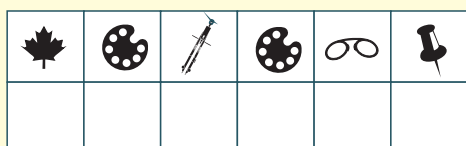

Powstanie Warszawskie – wystąpienie zbrojne Armii Krajowej przeciwko Niemcom, rozpoczęte 1 sierpnia 1944 roku. Miało na celu oswobodzenie Warszawy z rąk Niemców. Po 63 dniach zakończyło się kapitulacją powstańców 3 października 1944 roku. Szacuje się, że w nierównej walce zginęło od 150 do 200 tysięcy mieszkańców stolicy. Setki bezcennych zabytków zostało zniszczonych.

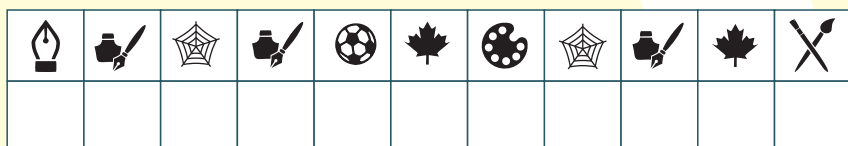
8. Rozwiąż szyfr, a dowiesz się więcej o Powstaniu Warszawskim.

przeszkody utrudniające przejście, zapory budowane podczas walk ulicznych.

podziemne rury służące do odprowadzania ścieków i wody deszczowej, w czasie Powstania Warszawskiego służyły do przemieszczania się, komunikacji, łączności, transportu broni i ewakuacji powstańców z upadających dzielnic Warszawy. Używano ich ze względu na zagrożenie ze strony niemieckich snajperów.

uliczne megafony, głośniki, które służyły niemieckim władzom okupacyjnym do przekazywania informacji dla ludności polskiej w czasie II Wojny Światowej.

nazwa używana do zakamuflowania prawdziwego charakteru wydarzenia lub planu akcji, np. moment wybuchu Powstania Warszawskiego (godz.17:00) to „godzina W”.

O nasz wspólny dom – Polskę – walczyli nie tylko dorośli. W czasie II Wojny Światowej udział w walce brały także dzieci. Alfons Karny upamiętnił tych najmłodszych bohaterów w swoich rzeźbach.

Rzeźba Alfonsa Karnego „Partyzant Dzidek” przedstawia postać chłopca – harcerza Mariana Korzybskiego, którego przezywano Dzidkiem dla odróżnienia od ojca, który nosił to samo imię. Dzidek należał do Szarych Szeregów i walczył w czasie II Wojny Światowej o wolność Polski. Mając szesnaście lat został aresztowany i rozstrzelany przez Niemców.

Szare Szeregi to kryptonim Związku Harcerstwa Polskiego w czasie II Wojny Światowej. Początkowo do tej tajnej organizacji należała młodzież od 17 roku życia, jednak z czasem zaczęto przyjmować młodsze dzieci. Najmłodszy uczestnicy mieli 12 lat i nie walczyli bezpośrednio z okupantem, byli oni szkoleni w ratownictwie i łączności (poczta harcerska). Starsza młodzież, tak jak „Dzidek” brała udział w różnych akcjach przeciwko Niemcom, np. zrywanie niemieckich flag i tablic, wysadzanie mostów kolejowych, odbijanie więźniów i wykonywanie wyroków na funkcjonariuszach i szpiegach niemieckich.

Łącznicy i łączniczki to jeden z symboli Powstania Warszawskiego. Były to osoby przekazujące różne informacje oraz rozkazy wydawane przez dowódcę do jego oddziałów. To ważne zadanie często było powierzane nastolatkom.

„Łączniczka Jola” to rzeźba młodej dziewczyny, siostry „Dzidka”, która brała udział w Powstaniu Warszawskim. Rzeźba jest datowana i sygnowana przez Artystę, a to oznacza, że możemy odnaleźć na niej wyryty podpis Alfonsa Karnego oraz datę powstania dzieła.

Na zdjęciu obok widnieje jeden ze sposobów, w jaki rzeźbiarz podpisywał się na swoich pracach. Czasami było to jego imię i nazwisko, innym razem „Alf” czyli skrót od imienia, nieraz wpis o miejscu powstania rzeźby.

9. W czasie II Wojny Światowej Białystok, tak jak wiele polskich miast, uległ częściowemu zniszczeniu. Zamieszczone poniżej fotografie ukazują miasto dawniej i współcześnie. Przyjrzyj się uważnie zdjęciom i połącz ujęcia stare z nowymi.

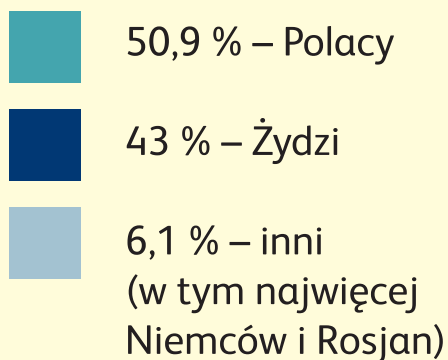
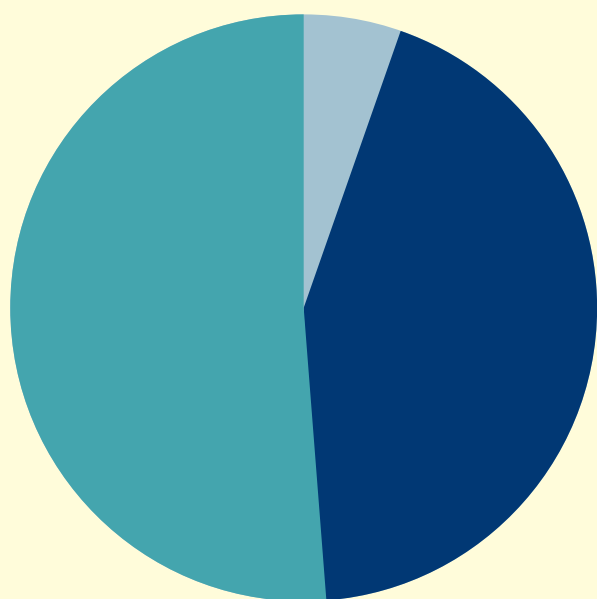
10. Poniżej znajdują się dwa wykresy przedstawiające ludność Białegostoku przed II Wojną Światową oraz współcześnie. Odczytaj z wykresu:

- której mniejszości narodowej było najwięcej w Białymstoku przed II Wojną Światową?
-

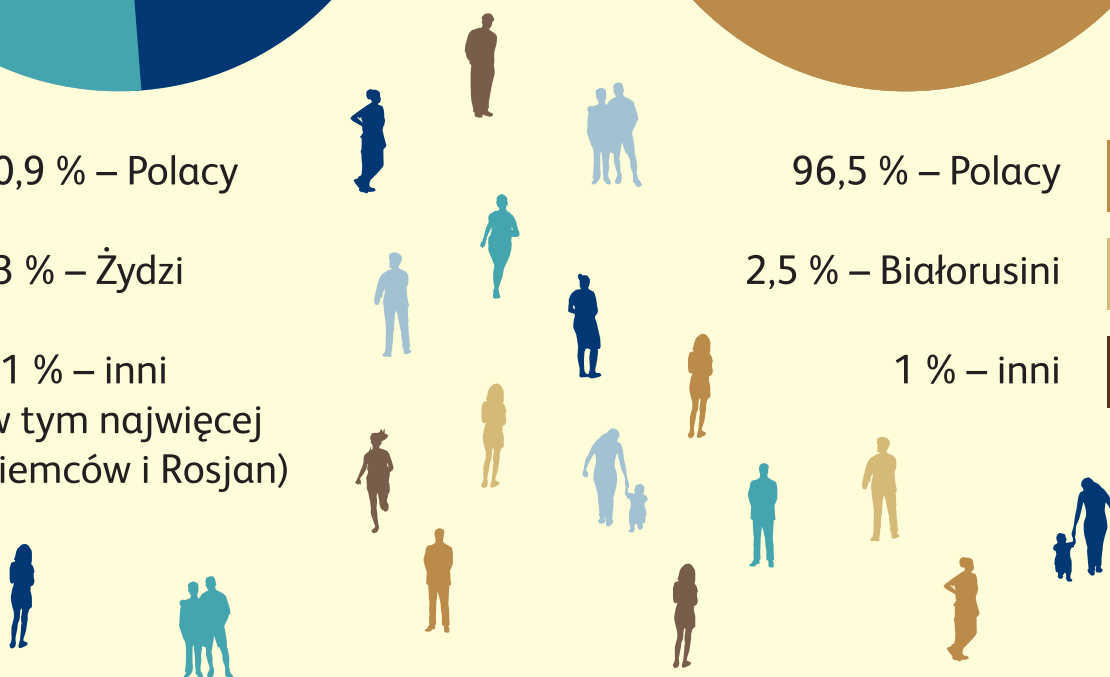
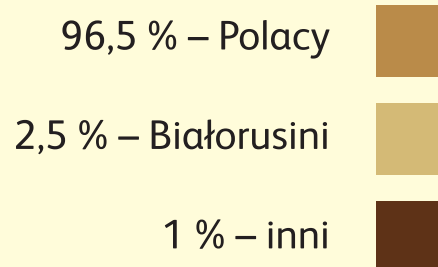
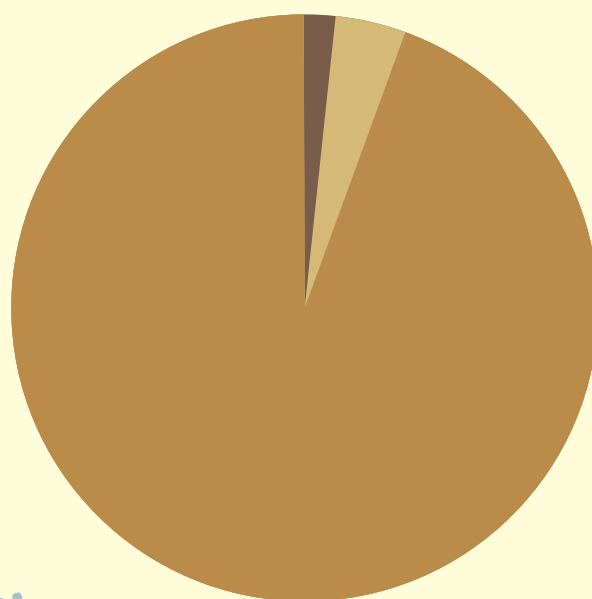
- której mniejszości narodowej jest obecnie najwięcej w Białymstoku?
-

- o ile procent wzrosła liczba Polaków po II Wojnie Światowej?
-

Ludność Białegostoku
przed II Wojną Światową
(1936 rok)

Ludność Białegostoku
w XXI wieku
(2011 rok)

11. Podlasie jest Twoim domem. Sprawdź, co wiesz o tej krainie. Rozwiąż quiz.

1. Miasto, w którym znajduje się rondo, od którego odchodzą najwięcej ulic w Polsce, oraz znane jest z produkcji wody mineralnej to:
a) Hajnówka b) Augustów c) Krynki
2. „Kraina otwartych okiennic” to:
*a) najstarsza dzielnica Białegostoku
b) szlak wiodący przez trzy wsie: Trześcianka, Soce i Puchły
c) największa podlaska firma produkująca okna*
3. Miasto urodzin Marii Konopnickiej, znane też jako „polski biegun zimna” to:
a) Suwałki b) Lipsk nad Biebrzą c) Sejny
4. Miasto, w którym znajduje się letnia rezydencja Branickich, a w miejscowym kościele przechowywana jest mumia św. Kandyda to:
a) Łomża b) Suraz c) Choroszcz
5. Polska aktorka komediowa urodzona w Łomży to:
a) Anna Mucha b) Hanka Bielicka c) Alina Janowska
6. Duża kopalnia kredy znajduje się w pobliżu starego podlaskiego miasta:
a) Mielnika b) Zabłudowa c) Siemiatycz
7. Jaka rzeka przepływa przez Białystok?
a) Niewodnica b) Biała c) Narew
8. Z jakimi państwami graniczy Podlasie?
*a) Ukraina, Niemcy, Słowacja
b) Białoruś, Rosja, Litwa
c) Białoruś, Ukraina, Rosja*
9. Największe rzeki Podlasia to:
a) Bzura, Bug, Wisła b) Biebrza, Bug, Narew c) Narew, Wisła, San
10. Na Podlasiu znajdują się Puszcze:
*a) Kampinoska, Romnicka, Bory Tucholskie
b) Białowieska, Augustowska, Knyszyńska
c) Knyszyńska, Kurpiowska, Solska*
11. Europejska Wieś Bociania znajduje się w:
a) Pentowie b) Starym Korninie c) Złotorii

12. Na zamieszczonej poniżej mapie Podlasia zaznacz miejscowości w których byłeś. W wykropkowane miejsca wpisz, co ciekawego jest tam do zobaczenia.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Odpowiedzi do quizu z poprzedniej strony: 1 c, 2 b, 3 a, 4 c, 5 b, 6 a, 7 b, 8 b, 9 b, 10 b, 11 a

MUZEUM
RZEŻBY
ALFONSA
KARNEGO

Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego

Oddział Muzeum Podlaskiego w Białymstoku
ul. Świętojańska 17, 15-277 Białystok
tel. 85 73 27 392, kom. 509 336 862
e-mail: muzeum.karnego@muzeum.bialystok.pl

Tekst: Beata Janowicz

Projekt graficzny: studio io :: Rafał Pudło

Materiały wykorzystane w zeszycie pochodzą ze zbiorów Muzeum Podlaskiego w Białymstoku oraz archiwum Jacka Marcina i Leszka Ireneusza Frączaków (fot. A. Janowicz, M. Jasiulewicz, P. Męćnik, A. Sienkiewicz, A. Sierko-Szymańska, W. Wołkow).

Wydawca: Muzeum Podlaskie w Białymstoku

Instytucja Kultury Województwa Podlaskiego

Ratusz, Rynek Kościuszki 10, 15-426 Białystok

e-mail: muzeum@muzeum.bialystok.pl

www.muzeum.bialystok.pl

Druk: Drukarnia Biały Kruk

ISBN: 978-83-948327-0-4

Licencja Creative Commons uznanie autorstwa - użycie niekomercyjne 3.0 Polska
Pełna treść licencji dostępna pod adresem:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/pl/>

Zeszyt edukacyjny został przygotowany w ramach projektu „Inny wymiar Twojego domu” realizowanego w 2017 r. w Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego w Białymstoku.

Projekt dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach Programu „Patriotyzm Jutra”.

Organizator projektu:

Muzeum Podlaskie w Białymstoku

Realizator projektu:

Współorganizator projektu:

Partner projektu:

Patroni medialni projektu:

